

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący)

SSN Adam Redzik

SSN Maria Szczepaniec (sprawozdawca)

w sprawie protestu A. M.

przeciwko ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego,
przy udziale:

- 1) Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,,
- 2) Prokuratora Generalnego,
- 3) Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej w G.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 10 lipca 2019 r.

postanawia:

pozostawić protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

Pismem z 4 czerwca 2019 r. A. M. (dalej jako: „wnoszący protest” lub „skarżący”) skierował protest przeciwko ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego (które zostały przeprowadzone 26 maja 2019 r. w okręgu wyborczym nr (...)) oraz przeciwko ważności wyboru wszystkich posłów do Parlamentu Europejskiego wybranych w tym okręgu. Jako podstawę protestu podano naruszenie przez właściwy organ wyborczy przepisów ustawy z 5 stycznia 2011 r.

Kodeks wyborczy (jednolity tekst: Dz.U. 2019, poz. 684), dalej jako: k. wyb. dotyczących zasady tajności głosowania.

Do protestu, jako dowody na poparcie podniesionego zarzutu, dołączono skróty raportów z obserwacji w lokalach wyborczych na terenie całego kraju, przeprowadzonych przez stowarzyszenie [...] Wyborcze z siedzibą w G. Ponadto skarżący wniósł o przeprowadzenie przez Sąd Najwyższy dowodu z zeznań wskazanych świadków.

Skarżący wniósł o stwierdzenie:

- 1) nieważności wyborów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych 26 maja 2019 r. z powodu naruszenia przez właściwy organ wyborczy przepisów k. wyb. dotyczących głosowania;
- 2) nieważności wyborów w okręgu wyborczym nr (...) w wyborach do Parlamentu Europejskiego;
- 3) nieważności wyboru posłów do Parlamentu Europejskiego wybranych w tym okręgu.

Odpowiedzi na powyższy protest wnieśli: Zastępca Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej (pismo z 10 czerwca 2019 r.), Prokurator Generalny (pismo z 14 czerwca 2019 r.) oraz Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w G. (pismo z 21 czerwca 2019 r.).

Państwowa Komisja Wyborcza zaznaczyła, że nie jest w stanie odnieść się do zarzutów dotyczących niezapewnienia tajności głosowania, przedstawionych na podstawie raportów zebranych przez Stowarzyszenie [...] Wyborcze. Ustalenie stanu faktycznego wymagałoby bowiem przeprowadzenia postępowania dowodowego, do czego Państwowa Komisja Wyborcza nie jest upoważniona.

Według Państwowej Komisji Wyborczej bezzasadny pozostaje zarzut dotyczący nieprzygotowania wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych oraz niewłaściwego przeszkolenia członków tychże komisji. Wbrew twierdzeniu wnoszącego protest nie przekazano bowiem członkom komisji jedynie „ogólnych zasad prawa takich jak tajność głosowania”, lecz szczegółowe wytyczne oraz przeprowadzono szkolenia obwodowych komisji wyborczych, których zakres obejmował również i te kwestie.

Państwowa Komisja Wyborcza zaznaczyła, że 26 marca 2018 r. w wystąpieniu do wszystkich wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (znak ZPOW-071-8/18) wskazała na konieczność podjęcia skutecznych działań mających na celu bezwzględne przestrzeganie przez organy wykonawcze gmin określonych wymogów, m.in. w zakresie prawidłowego przygotowania lokali wyborczych, w tym zagwarantowania odpowiedniej liczby łatwo dostępnych miejsc, umożliwiających każdemu wyborcy nieskrępowane zapoznanie się z kartą do głosowania oraz jej wypełnienie w sposób niewidoczny dla innych osób.

Biorąc powyższe pod uwagę Państwowa Komisja Wyborcza podniosła że zarzut tego rodzaju, iż obwodowe komisje wyborcze udostępniły zbyt małą liczbę miejsc do tajnego głosowania oraz zapewniły miejsca do tajnego głosowania niedostatecznej jakości, jest bezzasadny. Nawet bowiem jeżeli w jednostkowych przypadkach miałyby się okazać, że została naruszona tajność głosowania, to jednak i tak nie miało to wpływu na wynik wyborów.

Z kolei Prokurator Generalny podniósł, że zaproponowane przez skarżącego dowody na poparcie jego tezy w przedmiocie naruszenia przepisów dotyczących zasady tajności głosowania nie mogą być uznane za wystarczające i odpowiadające wymogom wynikającym z dyspozycji art. 241 § 3 k. wyb. Nie można bowiem uznać, że dowody te uprawdopodobniły naruszenie przepisów k.wyb. dotyczących tajności głosowania i to w stopniu wpływającym na ustalenie wyników głosowania lub wynik wyborów w okręgu wyborczym nr (...).

Prokurator Generalny podniósł także, że z treści protestu nie wynika, aby skarżący był bezpośrednim obserwatorem działającym w ramach stowarzyszenia [...] Wyborcze (swoje uwagi wnoszący protest oparł wyłącznie na analizie raportów innych obserwatorów stowarzyszenia; ponadto dotyczyły one także komisji wyborczych na terenie Polski, leżących poza okręgiem nr (...)). Przede wszystkim, jak podkreślił Prokurator Generalny, z danych zaprezentowanych przez skarżącego nie wynika czy i w jaki sposób ewentualne naruszenia miały wpływ na ustalenie wyników głosowania i wynik wyborów.

Prokurator Generalny wniósł tym samym o pozostawienie protestu bez dalszego biegu (na podstawie dyspozycji art. 243 § 1 w zw. z art. 241 § 3 w zw. z

art. 336 k. wyb.) argumentując, że wniesiony protest wyborczy nie spełnia wymogów formalnych.

Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w G. podniósł, że analiza przedłożonego materiału prowadzi do konstatacji, iż skarżący nie sformułował w istocie żadnego zarzutu związanego z przeprowadzonymi wyborami w okręgu nr (...). Biorąc pod uwagę powyższe, Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w G. wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z przepisem art. 82 § 1 k. wyb. przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest wyborczy z powodu: 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI k.k., mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub 2) naruszenia przepisów k.wyb. dotyczących głosowania, ustalania wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów. Protest przeciwko ważności wyborów z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, o którym mowa w art. 82 § 1 k. wyb., lub naruszeniu przez właściwy organ wyborczy przepisów k. wyb. dotyczących głosowania, ustalania wyników głosowania lub wyników wyborów może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania (art. 82 § 2 k. wyb.). Protest przeciwko ważności wyborów w okręgu wyborczym lub przeciwko wyborowi posła, senatora, posła do Parlamentu Europejskiego, radnego lub wójta może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego (art. 82 § 3 k. wyb.).

W powyższym kontekście należy wskazać, że przedmiotem protestu mogą być tylko zarzuty dotyczące ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz przeciwko ważności wyboru wszystkich posłów, które zostały przeprowadzone 26 maja 2019 r. w Okręgu Wyborczym nr (...) – bowiem w spisie wyborców jednego z obwodów głosowania tego Okręgu zostało umieszczone nazwisko skarżącego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, zgodnie z którym dla zapewnienia tajności głosowania nie jest konieczne wyposażenie lokali wyborczych w specjalne pomieszczenia. Wielokrotnie wskazywano, że ustawodawca nie określił sposobu zapewnienia tajności głosowania, jak również nie nałożył obowiązku przygotowania w lokalu wyborczym osłoniętych kabin do głosowania. Dla zapewnienia tajności głosowania nie jest konieczne wyposażenie lokali wyborczych w specjalne pomieszczenia, a w przypadku, gdy w lokalu są kabiny, nie muszą mieć one zasłon (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 października 2000 r., III SW 88/00, Legalis nr 48772; OSNP 2001 nr 3, poz. 97; postanowienie Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2014 r., III SW 33/14, Legalis nr 1044802, LEX nr 1480173).

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 20 lipca 2011 r. podkreślił, że „dla wyborcy tajność głosowania jest przywilejem, z którego może on skorzystać, choć nie ma takiego obowiązku. Oddanie głosu w sposób jawny, o ile nie stanowi formy agitacji wyborczej, nie wiąże się dla niego z żadnymi negatywnymi konsekwencjami prawnymi. Również dobrowolne poinformowanie o treści decyzji wyborczych innych osób, niezależnie od tego, czy ma miejsce przed wyborami, czy po wyborach, nie narusza zasady tajności głosowania” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 20 lipca 2011 r., K 9/11, Legalis nr 343106; OTK-A 2011/8/85).

Jak słusznie podkreśla się w orzecznictwie „przedmiotem protestu wyborczego jest ważność wyborów lub wyboru określonej osoby, a podstawę zakwestionowania tej ważności stanowią czyny przestępcze i delikty wyborcze rzutujące na przebieg głosowania i ustalania jego wyników lub ustalenia wyników samych wyborów” (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2014 r., III SW 5/14, Legalis nr 1044795, LEX nr 1477449).

Wnoszący protest nie zrealizował obowiązku wynikającego bezpośrednio z dyspozycji przepisu art. 241 § 3 k. wyb. w zw. z art. 336 k. wyb. Sąd Najwyższy nadaje bowiem dalszy bieg wniesionemu protestowi wyborczemu jedynie, gdy ten realizuje wymogi wskazane w przepisie art. 241 k. wyb. w zw. z art. 82 § 1 k. wyb. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 lipca 2014 r., III SW 67/14, Legalis nr 1408572, LEX nr 1738533). W niniejszej sprawie warunki te nie zostały jednak

spełnione. Podniesione przez skarżącego zarzuty nie odnosiły się do czynów zabronionych stypizowanych w rozdziale XXXI k.k.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy zgodnie z art. 243 § 1 k. wyb. w zw. z art. 336 k. wyb. postanowił pozostawić niniejszy protest bez dalszego biegu.